

Undervisning for hele klinikken om palliation

Intro og baggrundsviden

UDARBEJDET AF RIKKE PILEGAARD OG TRINE BROGAARD

Undervisning for hele klinikken om palliation – Intro og baggrundsviden

I skal nu i gang med ét eller flere moduler om palliation i klinikken. Der er 3 moduler i alt, I kan vælge at arbejde med et eller flere af dem i jeres praksis.

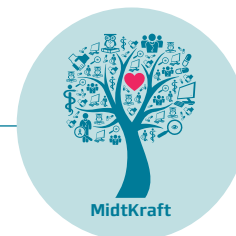
Det anbefales at den læge, som er ansvarlig for undervisningen i jeres klinik, gennemlæser hele materialet før opstart af undervisningen og laver en plan for gennemførelse i klinikken.

Arbejder I med alle 3 moduler, anbefaler vi, at I tager dem i rækkefølge.

De tre moduler handler om:

1. Overblik over populationen af palliative patienter i praksis (herunder SPICT)
 - a. Metode til at finde jeres patienter med palliativt behov introduceres (tidsforbrug 1,5 time)
2. Opstart af systematisk struktureret palliativ indsats i praksis (herunder EORTC) – og samarbejde mellem personale i praksis, praktiserende læge samt hjemmeplejen.
 - a. Undervisning for hele klinikken om palliation (tidsforbrug 3 timer)
3. Palliationsfærdigheder (især) i sen palliative fase – hvordan kan hele praksis medvirke
 - a. Undervisning for hele klinikken om palliation (tidforbrug 3 timer)

Før I begynder på modulerne, definerer vi de centrale begreber, som vi anvender om palliation i undervisningen.

Palliativ indsats

Den palliative indsats retter sig mod at hjælpe patienter med livstruende sygdom i hele sygdomsforløbet. Fx kræftsygdomme, men også dem som »bare« er gamle eller demente. Tænk også på patienter med f.eks. KOL og hjertesygdom eller andre med alvorlige sygdomme.

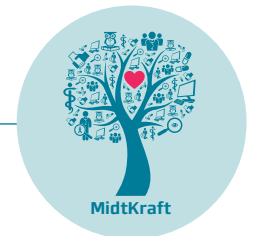
De tre faser i den palliative indsats

Den tidlige fase. I den tidlige fase handler det ofte om, at patienten kan leve et så normalt liv som muligt med sygdommen. I denne tidlige fase vil den lindrende indsats understøtte en livsforlængende behandling. Den tidlige fase kan vare år.

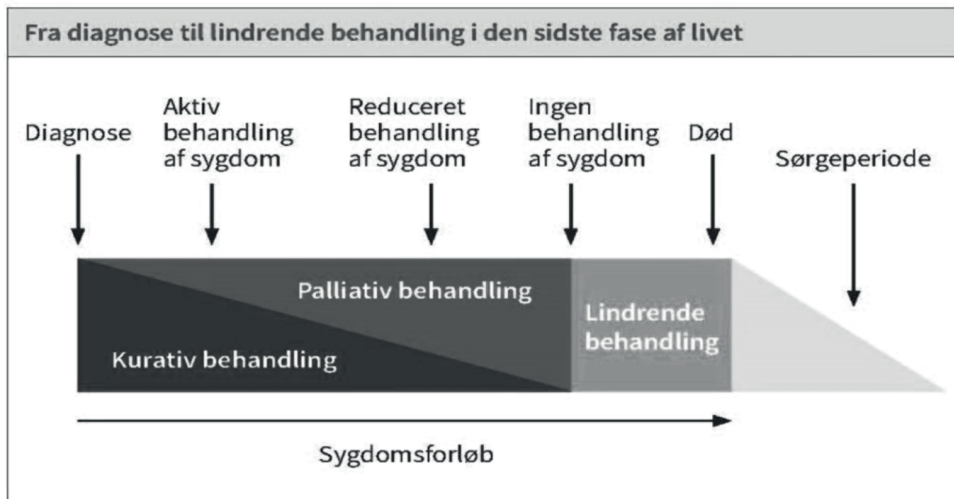
Den sene fase. Den lindrende indsats fortsætter, mens den aktive sygdomsbehandling som regel er indstillet. Den sene fase kan vare måneder hos kræftpatienter, men varer typisk længere hos patienter med organsvigtssygdomme som f.eks. KOL og hjertesvigt.

Den sidste/terminale fase. I den sidste eller terminale fase er patienten uafvendeligt døende. Denne fase kan vare dage til uger.

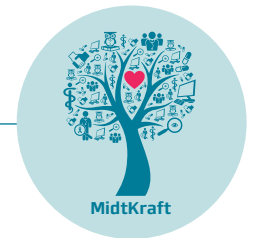
Palliative sygdomsforløb

Figuren er gengivet og modificeret efter Fox et al. BMC Palliative Care (2018). Better palliative care for people with a dementia: summary of interdisciplinary workshop highlighting current gaps and recommendations for future research.

Figuren herover er fra DSAM vejledningen om palliation og illustrerer palliative sygdomsforløb. Der vil være en gradvis overgang fra livsforlængende behandling til mere palliative tiltag. Det er således vigtigt, at der ikke trækkes et alt for hårdt skel mellem kurativ tilgang og palliativ tilgang hos patienter med livstruende sygdom. I forløbene hos patienter med kroniske sygdomme/høj alder, er denne grænse mellem konventionel sygdomsrettet/helbredende behandling og palliativ/livskvalitetsorienteret behandling meget mere glidende, f.eks. hos plejehjemspatienter.

Den palliative behandling er en tværfaglig behandling med patienten og de pårørende i centrum. En indsats, der sigter mod at lindre den samlede lidelse hos patienter med livstruende sygdom, herunder lindring af fysiske symptomer (f.eks. smerter, træthed, kvalme), psykiske symptomer (f.eks. angst og depression), sociale problemer og eksistentielle problemer.

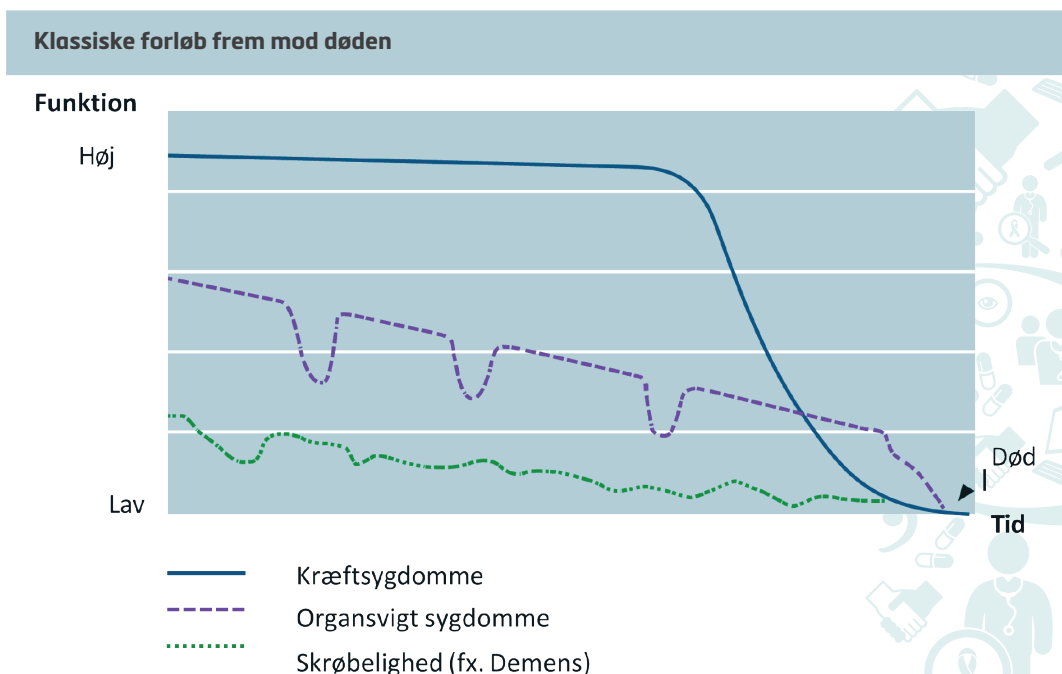
Basal vs. specialiseret palliation

Basal palliativ indsats betegner den palliative indsats, der ydes af de dele af sundhedsvæsenet, som ikke har palliation som deres hovedopgave. Basal palliativ indsats indgår ofte allerede som led i anden pleje og behandling. Basal palliativ indsats ydes derfor i almen praksis, på de fleste kliniske sygehusafdelinger og i kommunerne f.eks. i hjemmeplejen og på plejecentre.

Specialiseret palliativ indsats er den indsats, der ydes af de dele af sundhedsvæsenet, der har palliation som hovedopgave, som Enhed for lindrende behandling og hospice.

Forskellige palliative forløb

Nedenstående figur fra DSAM vejledningen om palliation viser forskellige palliative forløb. Forløbet for tab af funktionsniveau er forskelligt for kræftsygdomme, organsvigtssygdomme og skrøbelighed, f.eks. demens.

Modificeret efter: Reference: Murray SA, Sheikh A. Palliative Care Beyond Cancer. Care forl at the end of life. MJ 2008;336:958.1.